

נקודה למחשבה

חודש אדר א'

חידה:

למה לחפש

את העלון, כשאפשר

לקבל אותו ישירות למייל?

Nekuda52@gmail.com

נקודה למחשבה...

הידעת?

ברמב"ן (ויקרא יא, י')

הביא שדגים טהורים תכונתם לעלות ולהימצא רק בחלק העליון של המים, אבל דגים הטמאים לעולם ישנו בתחתיות המים העכורים.

אוהב חידות?

היכן מצאנו לראשונה שרוח הקודש נורקת באבי הבן בכדי שיקרא לו בשם מסוים? פתרונות יתקבלו במערכת פרס יינתן לזוכה

Nekuda52@gmail.com

גליין מס' 96

פתרון החידה הקודמת: טלטול הבסיס של הנר בשבת - אם הדליקו מערב שבת, דהיינו בהיתר, אסור לטלטלו בשבת [כיון שהוקצה לאיסור בכניסת השבת], ואם הדליקו בשבת באיסור, ור"א שאפילו במוזיד, מותר לטלטלו (מבואר באו"ח סי' רעט, סעי' א וסעי' ה).
הפותר: הרח"ח עובדיה יוסף הי"ו

מדרגות נעות

ערבית, ולכאורה יפלא, מדוע אם לא אמר פעם אחת קריאת שמע במשך ימי חייו הוא דבר שאי אפשר לתקן, והרי קיבל עליו עול מלכות שמי לפני כן ואחרי כן? [הרי בדרך כלל הוא כן מתפקד כעבד של הבורא?], וביאר הגר"ח מוואלוז'ין זצ"ל (נפש החיים שער ב, פי"א) שבכל יום פועלת ומתקנת אמירת 'קריאת שמע' בכל העולמות ובאדם עצמו תיקונים חדשים המיוחדים ליום זה, שאינם יכולים להיעשות על ידי אמירת קריאת שמע אחרת לפניו או לאחריה... כמדריגות הסולם יש עליו לעלות מידי יום ביומו, נמצא לפי זה, שאם פעם אחת בחיים החסיר אמירת קריאת שמע, ואף תחסר לו מדריגת-עלייה אחת בהשלמת תפקידו בהמלכת ה' יתברך, ואף אם יעלה הרבה במשך כל ימי חייו... לא יגיע למה שיכל והיה צריך להגיע, לו היה עולה עוד מדריגה אחת של אמירת קריאת שמע אחת. אם כן, גם העולם חסר מדריגת שלימות אחת, וחסרון זה, הוא 'מעוות לא יוכל לתקן' " (שפת חיים ח"א דרגות במלכויות)... בקיצור, במשך חייו של אדם עליו להתמיד לעלות ב'ג'רם המדרגות', כך שיום שלא נוצל לעליית מדרגה, הוא החמצה שלא ניתן להשלימה. יותר נכון להמשיל זאת, ל'**מדרגות נעות**', שאותן מדרגות שחלפו - אין אפשרות להשיגן, אולי ב'גלגול הבא'... ולכך צריך להזהר שהמצוות לא יתחמקו לנו בין האצבעות...

והאמת היא, שצריך להזהר בזה מאוד, שכן אף איבוד הלכה או מצוה אחת יכול להחזיר את האדם בגלגול... שכן מובא במדרש, שאון בן פלת ואשתו [אלו שניצלו מעונשם של עדת קורח], הם גלגול של מנוח ואשתו, הוריו של שמשון. אך מה הסיבה שהם התגלגלו דוקא בהם? מבאר זאת הרמ"ע מפאנו בשם האר"י ז"ל בשער הגלגולים, כידוע, און בן פלת התחבר למחלוקת קורח ועדתו, אלא שאשתו היתה חכמה ואמרה לו "און, דחילאק, אם משה רבך אתה תלמיד, ואם קורח רבך אתה תלמיד, אם כן, מה לך במחלוקת זו?", ענה לה בעלה "תירא, תלמידי חכמים נבחרים בדיבורם, אני לא יכול לשנות מהדיבור, אני נתתי 'מילה' שאני הולך איתם". האשה עלתה על הבעיה ומיד אמרה לו "בוא, הכנתי צ'ולנט טוב, שב לאכול", ביושבו לאכול, השקתה אותו יין, השתכר ונרדם. לאחר

סתא אחת הגיעה להתארח בשבת אצל הבן שלה. איך שנכנסה הסבתא לביתו, ניגש הנכד לסבתא "איזה יופי סבתא, עכשיו יש לנו הכל!", אמרה לו הסבתא "למה חמוד? מה זה שכעת יש לכם הכל?", אמר לה הנכד "כי כשאבא אמר לאמא 'את יודעת שסבתא מגיעה לשבת?', מיד אמרה אמא 'יופי, רק זה מה שחסר לי!'... ככה זה, בחינוך ילדים צריך להזהר על כל שעל, ובפרט צריך לנהוג במשנה זהירות בחינוך לקיום מצוות... כעת נסביר...

הנה, רוב ההורים, מקיימי המצוות, סוברים שהשיטה להחדרת קיום המצוות לילדיהם, היא על ידי ריבוי בכמות המצוות והקפדה על קיומם בקביעות ובמסירות נפש, אלא שלדעת הרב דב קוק שליט"א השיטה היא אחרת, באומרו שעיקר השפעת ההורים על הילדים, לא באה מעצם קיום המצוות, בפרט אם הן נעשות באופן קבוע ושיגרת, וכל שכן אם נעשות בדרך מצוות אנשים מלומדה, אלא עיקר ההשפעה כלפי הילדים היא בהידור של ההורה במצוות, בחמימות ובנעימות של שיהיו 'מצב המצוה' וכדו'... וזהו ביאור הכתוב "יִרְאֶה אֶל עֶבְדֶיךָ פֶּעֶלָה, וְהִדְרֶךָ עַל בְּנֵיהֶם" (תהלים צט, טו), שכן, אמנם עושה המצוה בעצמו, רואה בעיקר את פעולת המצוה, את העשייה והקביעות שלה, אך הידור המצוה, הוא שגורם לבנים את הקשר למצוות... ממש כמו באומנות הדיבור, שהפרופסורים טוענים שעיקר ההשפעה בדיבור, זה לא 'מה' אתה אומר, אלא 'איך' אתה אומר את זה, באיזה ניגון ועם איזה מבט...

מאמרי חשיבה חזויות מעניינת על אמונה וניסיונות החיים

אין אפס, צריך לשים לב על 'חינוך הילדים', דור ההמשך, באמצעות הקפדה על קיום ההלכות בהידור והתלהבות [בבחינת "וְהִדְרֶךָ עַל בְּנֵיהֶם"], אך אל לנו להתעלם מ'החינוך העצמי', מטובת מקיים המצוות בעצמו, שמושפע מפעולת המצוה, בבחינת "יִרְאֶה אֶל עֶבְדֶיךָ פֶּעֶלָה", כך שמוטל עליו להקפיד להיות מסובב במצוות, על ידי קיום כל ההלכות, מבלי לפספס שום הלכה או מצוה בדרך...

רק בכדי שנבין את חומרת העניין, נביא דוגמא... המשגיח רבי חיים פרידלנדר זצ"ל מלמדנו מה החסרון שנולד מפספוס קריאת שמע פעם אחת בחייו של אדם, וזו לשונו "אנו מקבלים עלינו להמליך את ה' יתברך מידי יום ביומו [בקריאת שמע], אך אין תוכן כוונת המצוה לקבל עלינו בכל יום עול מלכותו יתברך באותה מדריגה כפי שקבלנו עלינו ביום שעבר, אלא שבכל יום נתקדם ונעלה בקבלת העול במדרגה גבוהה יותר. לפי זה נבין את מה שאמר חז"ל (חגיגה ט) **'מעוות לא יוכל לתקן**, זה שביטל קריאת שמע של שחרית או קריאת שמע של

לאשתו והלך בעצתה, וכן אשתו לא עשתה רצון בעלה, בכך שמנעה ממנו ללכת למחלוקת, ועוד שפגעה בכבוד בעלה, בכך שגילתה את שערותיה בפני גברים. אך בגלל שהיא היתה צדקת פסקו עליה לחזור בגלגול של הוריו של שמשון, "את תהיי צלפונית אם שמשון, ואון בעלך יהיה מנוח". וכך הציעו לה תיקון, "בגלגול הקודם, בעלך הלך אחרייך ושלא מדעתו, ועוד שאת הטעית אותו בין וגם בשיער, כעת "וילך מנוח אחרי אשתו" מדעתו, בגלגול הקודם היה החטא בין ובשיער, לכן כעת הבן שלך יהיה נזיר מבטן, לא ישתה יין ולא יגלח שערו" (הרב אליהו קצביאן שליט"א)... ללמדך את גודל הדקדוק עם הצדיקים, גם על קיום דברי חז"ל שאמרו "איזו אשה כשרה - העושה רצון בעלה"... ובמילים פשוטות, אמנם סוף-סוף אשה זו עשתה מעשה גדול, אלא שהתורה תורת אמת, ומקפידה על כל דיניה...

לפי זה, מובן מדוע גדולי הדורות התאמצו להרוויח עוד מצוות... כמסופר בירושלמי (יבמות פ"ד דף ה'), מעשה בשלושה עשר אחים נשואים, שמתו שנים עשר מהם ללא בנים. באו תריסר האלמנות לפני רבי, ודרשו שהאח שנותר בחיים ייבם את כולן. האח ששרד, התבלבל ולא ידע מה עדיף, להישאר חי או להיות נשוי ל-"ג נשים. רבי פנה אליו והורה לו "לך וייבם אותן!", אולם האח המופתע, ביקש לפטור אותן ואת עצמו בחליצה ולא לייבם, כשהוא מנמק זאת בכך שאין באפשרותו לפרנס את כולן. היבמות שמעו את טענתו, ומיד כל אחת מהן קיבלה על עצמה לכלכל את פרנסת "כל הבית" חודש אחד בשנה, כך שהוא יהיה פטור מעול הפרנסה. אלא שהיבם שאל "אין לי בעיה עם זה, אך מי יפרנס את הבית בחודש הנוסף, בחודש אדר א', כשתהיה השנה מעוברת?", רבי ראה שרק זה חסר לקיום מצוות היבום ועל כן קיבל ואמר "יודעים מה? אני אהיה המפרנס בחודש העיבור". כעת האח הסכים לייבם, ורבי שמח והתפלל עליהן שייפקדו בזרע של קיימא, וכך יצליח האח לבנות את בתי אחיו שמתו. והנה, לאחר שלוש שנים, היתה זו שנה מעוברת, בצהרי-היום התקיימה תהלוכה לעבר ביתו של רבי, "ב הנשים צעדו כאשר כל אחת מלווה בשלושת ילדיה, כך שהתייצבו מתחת לחלוננו של רבי, י"ב נשים ושלושים וששה ילדים בעגלות ובמנשאות. האימהות עלו לביתו של רבי וביקשו להודיע לרבי כי למטה ברחוב עומדים ילדים המבקשים לשאול בשלומו. רבי הביט מבעד לחלון, ראה את ה'חמולה', ושאל "מה אתן מבקשות כאן?", השיבו לו הנשים "אנו דורשות את פרנסת חודש העיבור", משנזכר רבי בענין, מיד העניק להם את הסכום הדרוש לכלכלת חודש העיבור... וכעת נשאל, איך אפשר להתחייב על דבר כזה, אם לא מי שמקנן בתוכו הצורך להשיג ולמלאות כל מצוה אפשרית...

העולה מן האמור, שיש להיות עירני, בכדי שלא לפספס שום מצוה, אלא שמטרה נוספת בדבר, והיא שלא לפספס ולמעוד בעביה, ולו הקלה ביותר... שכן ישנן נפילות ומעידות קלות המביאות לנפילה גדולה שאחריה מי ישרוננו...

כדברי ה'שפת אמת' (למגיד מיריים דקדמנין שנת תקמ"ח, על משלי) שכתב "כשם שהאומר דבר טוב בשם אומרו גורם ששפתותיו דובבות בקבר, כך האומר דבר ליצנות בשם אומרו והוא כבר בקבר, הרי הוא מעורר את נפש המת ושפתותיו רותחות לענה, ומורות פתנים יינק, וימלא פיהו חצץ" (אוצרות הדיעות החדש ח"ב)... כך שגם אדם שנכשל פעם אחת ואמר לשון הרע, או שמעך והוציא שם רע על אחר, יכול להיות שהדבר יתגלגל ככדור שלג מאדם לאדם, ויתעצם לאין-ספור אנשים, וכמות העונשים שהוא יקבל יהיו בבחינת 'מים שאין להם סוף'... וכל זה מחמת טעות אחת, מחוסר שימת לב קטנטנה, שעליה הוא יכול להפטיר ולומר "נו, מה כבר עשיתי?! ביג דיל'!"... כך שהמעידה למטה קשה יותר מההחמצה מלעלות למעלה... אדם שיורד מדרגות צריך להיות מרוכז, כי פספוס מדרגה אחת יכול להביא לצניחה וגלישה בכל המדרגות שתחתיו, עד למטה ועל הפרצוף...

ואם כבר מדברים על ריכוז...

מספרים על גוי אחד, שחממותו מיררה לו את החיים. בעת שהיתה חמותו שוכבת גוססת בבית החולים, הוא ישב לידה. החמות ברגעיה האחרונים, היתה בוהה בעיניה בתקרה בשקט ובריכוז. הוא שומע שהנשימות נעשו כבידות, ובינתיים החתן מחכה בסבלנות לגרוע מכל [השאלה למי]... לפתע, לדאבונו, הוא רואה שהחמות מגלה עירנות, היה זה זבוב שחג מעליה, מזמזם ומבצע ביצועים והקפות, כך שהחמות סובבה את ראשה

מינה ושמאלה במעקב אחר הזבוב, כך שהוסחה דעתה. החתן התעצבן, פנה לחמותו ואמר: "עוזי את הזבוב אל תאבדי את הריכוז!!!"... אז בואו גם אנחנו, נזהר לא נאבד את הריכוז...

והנה, הבסיס לקיום המצוות כולן ובשלימות זה 'ראת שמים'... וזהו הדבר שעליו צריך לשים לב ולשמור ביותר, שכן זהו ה'תוסף' ששומר את כל המצוות, זהו ה'קב חומטין' ששמים בכדי לשמר את כל הפירות והתבואה, שבלעדי הכל מתליע במהירות (שבת לא)...

הבה ונראה, מה בני אדם רגילים לאחסן בכספת? שכיר פשוט, שמתפרנס משכר מינימום, כבר שמזדמן לידו 100\$, מיד הוא מזדרז להכניס לכספת. ואילו אדם אמיד יותר, רק כשהוא מגיע לסכום של 5000\$ הוא מרגיש שזה סכום הראוי להכניסו אחר כבוד לכספת. לעומת זאת, העשיר, המיליונר, טורח להכניס לכספת רק סכומים העולים על 20,000\$ וכדומה. ואת עלית על כולנה, המלך, שבכספת ובאוצרות האישיים שלו מכניס רק יהלומים או כלים נדירים. בקיצור, כל אחד מכניס לכספת האישית דבר שאינו מצוי לו. כעת, מסקרן לדעת, מה בורא עולם טומן בכספת שלו? מה הוא הדבר שאינו מצוי אצלו? אומר ה'כלי יקר' "יראת ה' היא אוצר" (ישעיה לג), דהיינו אוצרו של הקב"ה, כי אין עושין אוצר כי אם מדבר שאינו בנמצא, כי 'הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים' (ברכות לג), דהיינו מה שנמצא אצלך בידיים, אצל בורא עולם זה נחשב למצרך נדיר...

מגלות לגאולה

מספר הרב ברגמן שליט"א, חתנו של הרב שך זצ"ל, יום אחד נכנס אברך לרב שך בבכיות, התחנן האברך בפני הרב "כבוד הרב, שבע עשרה שנים אין לי ילדים. יאמר לי הרב, למה אין לי ילדים? מה הבעיה אצלי? מה קלקלתי? מה הרסתי? מבחינה גנטית הכל בסדר אצלי ואצל אשתי, אך בפועל אין לנו ילדים. כבוד הרב, הינו גדול הדור מעל גיל תשעים, בבקשה גלה לי 'מה בורא עולם רוצה?'". הרב שך, ברוב שנותיו, ניגש לספרייה, נטל סידור, והראה לו את המילים "לו יחי גבר שנין אלפין, לא יעול גבורתך בחושבניא" (מהפיוט י-ה רבון עלם), פירוש, גם אם יחיה אדם אלפי שנים, לא יוכל הוא להכנס ולהבין חשבון אחד של בורא עולם. הוסיף הרב ואמר "ואתה עוד רוצה שבתשעים שנה אני אגיד לך למה ה' לא נתן לך ילדים?! אך אגלה לך דבר אחד, מוסר שדוד שלי לימד אותי, והוא, שלא להרהר אחרי ה' זו חכמה, אמונה זה חכמה ולא צדקות, זה נטו תלוי בשכל האדם. הוא סיפר לו שבמלחמת העולם השנייה, משרד-הפנים הרוסי שלח לכל היהודים ברוסיה שאלון, בו נשאלו 'מי רוצה לצאת מהמדינה ולקבל אשרת יציאה', היהודים השתוקקו לדבר הזה, שכן זו רוסיה של סטאלין, של בולשביקים. כך שאלפי יהודים רצו לצאת לאמריקה ומילאו את השאלון בחיוב. והנה, אלו שלא מילאו את הטופס וביקשו להישאר ברוסיה, קיבלו זכויות והטבות מהמדינה, ואילו כל אלו שמילאו את הטופס וביקשו לצאת, כולם גויסו ונשלחו לסיביר לעבודות כפיה, בטענה שהם בוגדים במדינה וסביר הדבר שמחר "ונוספו גם הם על שונאנו". כך שהם נשלחו לסיביר, לחיים של 'ארבעים מעלות מתחת לאפס'. הם ידעו שזו הליכה בלי חזרה. היו משפחות שבכו לרבנים 'למה זה נגזר עלינו? מה נעשה?', הרבנים משכו בכתפיהם והפטירו גם הם "לא יעול גבורתך בחושבניא! אך דבר אחד אנו כן יודעים, שכל מה שיבוא על האדם יהיה לששון ולשמחה". והנה, עברו חמישה חודשים, היטלר בגד בסטאלין ופלש לרוסיה, והדבר הראשון שהוא עשה היה זה לשחוט את כל היהודים שחיו בערי הספר, ואלפי יהודים נטבחו, כך שכל אלו שלא הוגלו לסיביר נטבחו. ולעומתם, כל אלו שהוגלו היתה להם נפשם לשלל, שכן היטלר נפל בשלג הרוסי, ונפסקה המלחמה טרם בואו אליהם, ובסוף, הם הודו ואמרו "יִסְרָיִל יֵהּ וְלִמְוֹתָיִם לֹא נִתְּנָנִי" (תהלים קיח), אם לא גלינו, מה היה קורה לנו". וסיים הרב שך "דע לך בני, שכל מאורע בחיים לששון ולשמחה, הכל לטובה, אלא שאנו לא תמיד רואים את זה, ואילו היה נפתח

השמים היית שמח ומפסיק לבכות". (הרב אייל עמרמי שליט"א)

לדיווג הגון - יוסף חיים יקותיאל בן שרה, הילה בת אלינור, טליה טלי בת שושנה. לזש"ק - ינון בן מרים מאין. להצלחת - מוריה בת שושנה, יעקב בן אלינור, תומר בן לידיה, אליה בן אריס, נתאי בן אריס. לרפוא"ש - אמ"ן יצחק בן טוביה, אמ"ן שרה חיה בת נעימה, סעדה אושרה בת חנה חנינה. וכן להצלחת כל שלחי החומרים וכן מגייה העלון הם ובני ביתם, בכל שיפנו ישכילו וירוויחו ויצליחו, ושכינה תשרה במעשה ידיהם.